

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišтво:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogrske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za Nemčijo:
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za oglese (inzerate) se
plačuje od četrstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 209.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, dne 14. septembra 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

**Skoraj bode končalo tretje
in začelo četrto četrtletje
za naročnino na list.**

**Opozarjemo naše naročnike,
da se v pravem času pobri-
gajo, da naročnino plačajo,
a zaostale dolžnike, da takoj
plačajo dolžno naročnino,
ker smo drugače prisiljeni
ustaviti list ter dane bode po-
tem nepotrebnih reklamacij
in nepravilnih rekriminacij.
List ima tako nizko naroč-
nino, da spada sploh med
najcenejše dnevnike ter se
ta mala vsotica brez muke
lahko točno pošlje.**

Upravišтво „Nar. Dnevnik“.

**Poučni tečaj „Zveze nar.
društev“ v Celju.**

Dalje.

V soboto dne 11. tm. predpoldne
je predaval g. M. Stibler o zadruž-
ništvu. Poročal je o zgodovinskem
razvoju zadružništva, o kapitalizmu in
njega pritisku na manj premožnejše
sloje; kot reakcija tega pritiska se je
pojavo združevanje manj premožnej-
šega prebivalstva v močne zadruge, ki
so se z uspehom borile proti močnemu
kapitalu. G. predavatelj je govoril zelo
obširno o razvoju najraznovrstnejših
zadrug v Nemčiji, od koder je prišlo
zadružništvo k nam v Avstrijo in tudi
med nas v Slovence, kjer si je stekel
zanj neprecenljivih zaslug g. Mihael
Vošnjak. Omenil je, da je pri nas v
Slovincih 850—900 zadrug, največ se-
veda rafajzenovk in mlekar. Združene
pa so te zadruge v zadružnih zvezah,
izmed katerih je najstarejša Zveza slov.
posojilnic v Celju, ki se je pred 4 leti
prelevila v sedanjo Zadružno Zvezo.

V debato je posegel g. Pesek, ki
je priporočal, naj se naši narodni krogi
združijo v močno narodno zadružno fa-
lango proti klerikalnemu zadružništvu,
z katerega črpa duhovniška stranka na
Kranjskem in Štajerskem vso gmotno
podporo. Predlaga torej upeljavo šol-
skih hranilnih nabiralnikov, ki bi po-
speševali varčnost že med šolskimi otroci.
O tem predmetu še govorijo gg. Knaflič,
Stibler in Pesek ki poroča tudi usta-
novitev društva štedilcev in drugi.

Drugo predavanje, ki je bilo na
dnevni red, je bilo g. Ribnikarja iz
Ljubljane o delavskem vpraša-
nju na Slovenskem. Najprej je
govoril o delavstvu v obče, njega raz-
voju in pridobitvi vpliva na javno živ-
ljenje. Nato je govoril o delavskih stran-
kah na Slovenskem, njih delovanju in
uspehih. Sedaj prevladajoča delavska
stranka je krščansko socialna zveza,
ima sicer lepo organizacijo, dobro raz-
vito časopisje, vendar ne vstreza svo-
jemu namenu, ker podpira vsled vpliva
naše duhovščine nam sovražne nemške
krščanske socialce in težnje Rima.

Mednarodna socialna de-
mokracija pride pravzaprav pri nas
v poštev le v Trstu in nekaj tudi v
Ljubljani. Kar je na Slovenskem, ima
občudovanja vredno publicistiko, vendar

je pri nas tuja cvetka, ker se je pre-
selila k nam iz nemškega in zato ne
upoštevata narodnega čuvstva. Največja
napaka naše socialne demokracije pa
je nje odvisnost od Dunaja, kamor mora
sicer plačevati velike prispevke, a nima
zato prav nobenega haska.

Zato se je ustanovila pred kratkim
pri nas narodna delavska orga-
nizacija, z jasno začrtanim progra-
mom, katere začetek je Trst. Ta de-
lavska stranka izrablja narodnostno
čuvstvo v dosego svojega namena, in
s tem je dosegla že lepe uspehe. Sedaj
se še sicer ignorira, vendar postane
sčasoma upoštevanja vreden faktor in
tedaj izgine pri nas mednarodna soci-
jalna demokracija.

Zanimanje zanjo se mora začeti
med delavci vzbujati, zato se naj pri
nas na Štajerskem osnujejo posebni od-
bori v Celju, Mariboru in Ptuj, ki bodo
skušali naše delavske sloje iztrgati iz
žrela nemškega internacionalizma.

V debato posežejo: G. Vadnal pred-
laga organizacijo železničarjev na na-
rodni podlagi; saj vemo, pravi Prekor-
šek, da je pri nas delavstvo sicer med-
narodno, a vendar nemško. G. profesor
Jošt govori o organizaciji delavstva
v Mariboru. G. Prekoršek pravi, da
naš delavec, ako pride v mesto, mora
postati nemški internacionalc, če hoče
da dobi kruha. G. Al. Trstenjak govori
o slovenskem delavstvu v Gradcu, za
katero se dosedaj še nismo brigali. Pri
graški mizarski zadrugi, pravi da je
50% Slovencev, iz katerih se rekruti-
rajo renegati po naših spodnještajer-
skih mestih in trgih. A. Ribnikar pri-
poroča naj bi se v naših graških aka-
demičnih društvih organizirali posebni
delavski odseki ki bi gojili in čuvali
narodno zavest med graškim delavstvom.

(Konec jutri.)

Politična kronika.

o Deželni zbori. Današnja Wiener
Ztg. objavlja cesarski patent, s kate-
rim se sklicujejo deželni zbori za Dal-
macijo, Galicijo, Nižje Avstrijsko, Sol-
nograško, Štajersko, Voralbersko, Istro
in Trst na 16. t. m.

**o Nova posvetovanja pri baronu
Bienenroth.** Kakor se iz Dunaja poroča,
se bode začel v kratkem baron Bie-
nerth posvetovati z Jugoslavlani in s
Poljsko Ljudsko Stranko zaradi zasi-
guranja delazmožnosti parlamenta v
jesenskem zasedanju.

o Poljska Ljudska Stranka je imela
dne 12. t. m. shod, na katerem je bila
izrečena predsedniku Stapinjskemu za-
upnica ter sprejeta resolucija, katera
pravi, da treba odločno pobijati ger-
manizatorična stremjenja Bienenroth-
vega kabineta in njegovo jezikovno
politiko.

o Slovensko učiteljsko v Gorici.
Drž. posl. dr. Marani, ki je bil šel na
Dunaj protestirat proti premestitvi
slovenskega učiteljskega iz Kopra v Go-
rico, se je vrnil s svojega potovanja
ter je goriškemu županu sporočil, da
se mu je v ministerstvu izjavilo, da
premestitev slovenskega učiteljskega v

Gorico ni definitivno sklenje-
na, da je to mariveč samo pro-
vizorična odredba. Goriški Lahi,
oziroma goriški župan Bombig in par
njegovih somišljenikov so zagrozili, da
nastane v Gorici upor, ako bi bilo
slovensko učiteljsko iz Kopra preme-
šeno v Gorico, kjer je edino na mestu
in kjer je že pred tridesetimi leti bilo.
Bienenrothova „močna“ in „nepri-
stranska“ vlada se je te grožnje „ustrašila“
in je prav zelo verjetno, da je naš
dobri prijatelj grof Stürgkh dal z ve-
liko naslodo dr. Maraniju omenjeno
izjavo ter da bode vse storil, da bi
slovensko učiteljsko porinil iz Gorice
kam na deželo, recimo v Ajdovščino
ali v Tolmin. Slovenskim poslancem je
dana prilika, da to nas sramotečo in
žalečo nakano grofa Stürgkha prepre-
čijo in vlado prisilijo, da italjanske
predrzne grožnje odločno zavrne in
Slovincem vrne to, kar so že zdavnej
imeli — namreč slovensko učiteljsko
v Gorici.

**o Trgovinske pogodbe z balkan-
skimi državami.** V včerajšnjem mini-
sterskem svetu se je razpravljalo o
tem, kako bi se v parlamentu dobila
večina za trgovinske pogodbe z bal-
kanskimi državami. Vlada se je tudi
pogajala z zastopniki agrarcev ter se
nadja, da se ti ne bodo več upirali
pooblastilnemu zakonu za sklenitev
omenjenih trgovinskih pogodb. Agrarci
so v ta namen izvolili ožji odbor, se-
stoječ se iz teh-le članov: Posl. Mayer
kot predsednik, vitez Hohenblum, dr.
Damm in Zazvorka.

o V današnjem ministerskem svetu
bodo določene one predloge, katere
bode finančni minister predložil pa-
lamentu s proračunom za 1910 vred.

o Nemška nasilstva se na Nižje
Avstrijskem mirno in nemoteno nade-
ljujejo. Minolo nedeljo so nemški na-
cionalci po vseh pravih umetnosti
oblegali neko gostilno v Atzgersdorfu,
v kateri je sedelo nekoliko čeških go-
stov. Nemški oblegovalci so štiri ure
lučali kamenje in razne projekte v
hišo, občinski organi in orožniki pa
„niso mogli razjarjene množice raz-
gnati“. Nek nemškonacionalni urednik
je držal na oblegovalce ognjevit govor
spodbujajoč je, naj v svojem delu le
vstrajajo. Varnostni organi so popro-
sili govornika, naj jim pove svoje ime,
zaprl ga pa seveda niso. Še le ko so
se Nemci naveličali kamenje lučati, so
se dali policiji „razgnati“. — Tako se
vzdržuje pod to „močno“ in „objek-
tivno“ vlado mir in red, tako se čuva
respekt pred zakonom in pravico.

o Ogrska kriza. V zadnjem mini-
sterskem svetu se je razpravljalo o
bančnem vprašanju in o volilni re-
formi, ni pa prišlo še do sporazum-
ljenja med Wekerlom in Kossuthom.
Weckerle zahteva, naj se bančno vpra-
šanje reši tako, da ostane banka obema
državam skupna, da pa začne takoj
plačevati v gotovini. Kossuth zahteva,
da se takoj osnuje samostojna ogrska
banka. Glede volilne reforme so se
ogrski ministri sporazumeli tako, da
da se trije pluralni glasovi opuste, pač

pa se pridržita dva glasova. Kar se
analfabetov tiče, kani se pustiti vol.
pravica samo onim, kateri imajo že
dandanes na kakem drugem temelju to
pravico. — Glede vojaških terjatev za-
hteva Wekerle, da naj se Madžarom
izpolnijo vsaj one, katere bi se tudi
po mnenju vojaških oblastev lahko iz-
polnile, ker bi sicer vlada ne mogla
zahtevati od ogrskega parlamenta, naj
dovoli potrebne vojaške kredite.

o Na Bolgarskem so se vršile 12.
t. m. v prvi občinski volitve po pro-
porcionalnem sistemu. — Udeležba je
bila zelo živahna, mir in red vzoren.
Vladna stranka je pridobila razmerno
največ mandatov.

Dnevna kronika.

v Kraljevi reskript. Dne 12. sept.
1871 je izdelal cesar Franc Jožef re-
skript, v katerem pravi: „Imajoč v spo-
minu državno-pravno stališče Češke
krona ter v svesti si moči in slave, ka-
tero je ta krona dajala Nam in Našim
prednikom, v svesti si vrhu tega neu-
pogljive zvestobe, s katero je prebival-
stvo Češke dežele vsak čas Naš prestol
podpiralo, radi priznavamo pravice tega
kraljevstva ter Smo pripravljene to pri-
znanje z Našo prisego o priliki krona-
nja potrditi“. To je bilo septembra 1871.
Kmalu na to je poslal Bismarck sak-
sonskega kralja s striktno misijo na
Dunaj, da bi na nemško-francoskih bo-
jiščih zedinjena Nemčija nikakor ne
trpela koncesij na korist avstrijskim
Slovanom in še posebno ne federaliza-
cije Avstrije, katero ti vedno zahtevajo.
Madžari so stali na pruski strani —
zmagoslavna nemška armada je stala
še pod orožjem, posledice nesrečne voj-
ske od 1866 še niso bile prestane...
Grof Hohenwart je odstopil; njegov na-
slednik je bil Auersperg pod katerim
je nemško-centralisti sistem zopet neo-
mejeno zavladal v Avstriji. A v res-
kriptu dani obljubi kronanja ni bile več
govora...

**v Trijalističen zemljevid habsbur-
ške monarhije.** V zalogi g. Freytag &
Berndt na Dunaju VII/1 Schötenfeld-
gesse 62 je izšel v drugem izdanju:
Trijalističen zemljevid habsburške mo-
narhije, sestavljen Henrik Hanau. Naslov
in predgovor je slov. „zemljevid sam je
sestavljene v nemškem jeziku. V pred-
govoru pravi pisatelj, da je on prepri-
čan, da bi bila trodelitev monarhije,
kakor je zarisana v njegovem zemlje-
vidu, v največji blagoslov monarhije“. Po
razdelitvi v omenjenem zemljevidu
bi tvorila Jugoslavijo Hrvaška, Slavo-
nija, Bosna Hercegovina, Dalmacija,
Istra, Trst, Goriška, Kranjska,
Spodnja Koroška in Spodnja
Štajerska; Madžarsko državo Ogrska
Sedmograška, Galicija in Bukovina, a
tretjo pretežno nemško državo ostale
dežele monarhije. Na Koroškem in Šta-
jerskem bi bila meja Drava, vse južno
od Beljaka. Beljak, Celovec in Maribor
bi ne bili več v Jugoslaviji, oziroma
Iliriji. Na zapadu bi šla meja med Tr-
bižem in Srednjim Logom tako, da bi
bil Trbiž še nemški. Najmočnejša bi
bila po tej razdelitvi madžarska država.
Seveda so dosedaj vsoto le lepe sanje;
vendar, če ne drugo, imamo trializem
vsaj že na prepitu. Čudno pa mora biti
Slovincu, ko vidi toliko Slovencev nad
Dravo pogubljenih.

v Roparskega morilca Orlova, zna-
nega izza roparskega napada v reški
banki, so včeraj prepeljali iz Ciriha v
Švici v Reko.

V zraku preko Adrijanskega morja. Zrakoplovec Julij Verne se je dvignil v nedeljo z zrakoplovci Useli, Borsalino in Nicoli na krovu, v Benetkah v zrak, da bi poskusil preplaviti Adrijansko morje. Velika množica zbranega občinstva je prirejala zrakoplovcem živahne ovacije.

V požar v petrolejskih rovih. V Roumagneu na Rumunskem je nastal v petek v petrolejskem rovu Moreni ogenj, ki se je razširil na 17 daljnih rovov. Vas Stavropoleos je bila ovita v gost plamen. Štiri osebe so bile težko ranjene. Škoda znaša preko en milijon frankov.

V Dr. T. G. Masaryk i istina. Pod tem naslovom je izdal bivši hrvatski naprednjak in poslanec koalicije, sedaj odvetnik v Cirkvenici in vladinovec, brošuro, v kateri dokazuje, da mu je storil Dr. Masaryk veliko krivico, ko je i v parlamentu i v svoji brošuri o veleizdajskem procesu trdil, da je on (dr. Potočnjak) izstopil iz koalicije, da bi dobil mesto pri hrvatski vladi.

V škandal v ruskem samostanu. V samostanu Pleskan so prišli na sled velikim npravstvenim škandalom. Menihi tega samostana so se sbajali z nunami iz bližnje vasi ter uganjali z njimi nečuvne orgije. Posvetna oblast je prišla na sled temu, ter je nvedla kazensko preiskavo. Več menihov in nun so zaprli. Opat dotičnega samostana je odstavljen.

V Pearyjeva zvezda tene. Zadnje poročilo Pearyjevo „30 ur na severnem tečaju“ je v Parizu povsod našlo hud odpor. Vernujejo mu vedno manj, ker se je v različnih svojih pismih zapletel v taka protislovja, da se sploh ni možno več orientirati. Situacija je za Cooka vedno bolj ugodna, a vendar svarijo Amerikanci, da se še sedaj naj nobenemu ne prizna palma prvenstva.

O Znale pasijonske igre v Oberammergau na Bavarskem se vrše zopet od maja do septembra 1910.

O Baron Rauch in železničarska pragmatika za Hrvatsko. Ban Rauch je v soboto v seji min. sveta zahteval od Kossutha, naj prekliche veljavnost železničarske pragmatike za Hrvatsko. Kossuth je izjavil, da to ni mogoče. Vprašal je Raucha, zakaj ni ob nastopu banske stolice te zahteve stavil kot pogoj za prevzete vlade. Rauch je nato izjavil, da ne more izvesti svojega programa (?), dokler obstoji pragmatika. Opozoril je Kossutha na gibanje med uradništvom proti pragmatiki.

Dopisi.

d Iz kozjanskega okraja, 10. sept. 1909. Če hočeš poznati kateri kraj in značaj ljudstva, oglej si najprej šolo in jasno ti bode kulturno stanje in napredek dotične vasi. Kakoršna šola, takšno ljudstvo. Da bi nekoliko spoznal kozjanski okraj, napotil sem se v te kraje, kjer sem si ogledal razne šole. Marsikje bi bila kritika opravičena, a to opustim. Pač hočem opozoriti merodajne činitelje na jedno-razrednico v Pečicah, ki bije v obraz zdravstvu in pedagogiki ter je v sramoto dotične vasi. Prišedši v ta zanemarjeni kraj, povprašam moža, kje je šola. Pokaže mi pritlično s slamo krito kočo, ki nima za šolo najmanjšega lica. Mislil sem si, da me ima mož za norca, ker vsaka bajta najubožnejšega kočarja je bolj prostorna. Ko potrkam na vrata, se kmalu prepričam, da je to res šola. Predstavivši se gospodu voditelju, poprosim ga, naj mi pokaže svoj razred, kamor bi moralo hoditi 176 otrok. Ko stopim v razred, zagledam blizu 6 m dolgo še ne 4 m široko in 2'90 m visoko izbo. Notri je dvojce vrst menda od Noetovih časov napravljenih, razrezanih in črvivih klopi, ki so za vse stroke enake mere. V levem kotu tik zidu je miza za učitelja. Po zidu se cedi vlaga in to po letu. Kaj mora biti še le po zimi? V desnem kotu je železna peč, tako imenovani „gašperček“, ki je 1 m visok. Za ventilacijo služi 1 dm² „pleha“, ki ima 19 luknjic, na podu pa respiracija s 25 luknjicami tudi iz „pleha“, ki jo je nekdo z žebli navrtal, da se menda pod podom miši ne zadušijo. Ob zidu zunaj šole sem videl z deskami zbito stranišče kakoršno je najti večkrat pri zanemarjenem gospodarju, menda samo eno za dečke in deklice.

Voditeljevo stanovanje obstoji iz dveh prav malih sob, na razdrapani veži pa je kuhinja. Mislil sem si: Proketo trdnega zdravja in telesne konstitucije mora biti g. učitelj, katehet in otroci, ki hočejo kljubovati vsem bakterijam v takem prostoru. Nič ni čudnega, če se nahajajo med šolskimi otroci in učiteljevo družino bolezni. Šol. vodja je že plešast in ves zabreknel in menda ne bode dolgo čakal, ko bode še revmatičen. Ti ubogo zanemarjeno ljudstvo! Ali te ni sram imeti za svoje otroke in učitelja tako mučilnico. Izpij vsako leto sleherni samo en liter vina manj, pritrčaj si pri nepotrebnih potratnih pojedinah nekoliko jedi, ne hodi na vsak semenj in božjo pot, pa si lahko postaviš šolo, na katero boš ponosen. Izgovarjati se na revščino tukaj ni na mestu.

Z vsi pravico lahko trdim, da je vsak bedak, kdor pošlje svojega otroka v tako beznico. Bolje je imeti zdravega otroka doma, nego ga tukaj okužiti. Verujte mi, če bi bil jaz na takem mestu za voditelja šole, bi koj poklical na pomoč višjo sanitetno oblast, da bi zaprla tako luknjo. Če bi bil pesnik Dante videl to spako, bi gotovo katero dušo obsodil v tak kraj. Če so tamošnji ljudje tako zanikerni, da zavlačujejo zidanje nove šole, ki je potrebna kakor ribi voda — že 25 let, naj bi vsaj šolska oblast enkrat energično dregnila, da bi se tema zlu prišlo v okom. Po pravici rečeno, vsak hlev in vsak svinjak je boljši nego ta šola. Ko bi bil prisiljen živeti v takem kraju, bi bilo bolje, da bi naredil kakor oni Kato, ki si je vzel življenje. Vredno bi bilo napraviti model ter ga poslati dež. šol. svetu, da si ga ogleda ali pa spraviti v muzej za spomin kakoršna šola se je nahajala l. 1909 v kozjanskem okraju. Pač žalostno ali resnično!

Štajerske novice.

Z Zaprisega celjskega župana dr. Jabornega in podžupana dr. Rauscherja se je izvršila minulo soboto. Vladni zastopnik, znani bivši komisar Zoffal se je čutil poklicanega povzdigovati Jabornegove zasluge za mesto do nebes... G. Zoffal ima očitno mnogo zdravega humora, da more slaviti župana, ki je Celjanom pripomogel do najdražje vode na svetu, pod katerim se je zvišal najemninski vinar skoraj za polovico in ki s cenjenimi mestnimi očeti ni prav ničesar storil proti neznosni draginji živil. Župan je obljubil kanalizacijo, če bode dala vlada — denar, posebno pa mu baje leži na srcu šolsko vprašanje. Torej tudi slovensko, kaj ne gospod župan Jaborneg? Čudnega bi ne bilo pri tem ničesar, saj je poslopje okoliške deške ljudske šole že avstrijski škandal — kateri vendar služi samo v sramoto tako „naprednemu“ mestu kakor je Celje. Ali ne?

Z Sobotni sestanek udeležencev poučnega tečaja zveze narodnih društev v „Narodnem domu“ je bil izvanredno prisrčen. Predsednik Z. N. D. g. A. Pesek je v pozdravnih besedah povdarjal veliki pomen poučnega tečaja in njegov lep uspeh. Izraža upanje in prepričanje, da bo seme, zasejano na tečaju, padlo na rodovitna tla in vzklilo bogato in plodnosno. G. dr. Kukovec v imenu izvrševalnega odbora narodne stranke izraža svoje iskreno zadovoljstvo nad uspešnim delom minolih dni v prepričanju, da to delo ne more biti in ne bo zaman, ampak da bo nosilo bogate sadove za napredek naroda. Poydarja posebno, da ne smemo podcenjevati dela klerikalcev in da treba njihovo delo paralizirati s čim najuspešnejšim pozitivnim delom. Gospod dr. Žerjav prinaša pozdrave naprednjakov iz Kranjske, pozdravlja intenzivno narodno delo na kulturnem in političnem polju, posebej pa izreka željo, da bi se uresničila v najkrajšem času ideja „Nar. Dnevnika“ glede kopracije slovenskih odnosno jugoslovanskih naprednih strank. Povdarja,

da je edino tako mogoč uspešni boj proti klerikalizmu na slovanskem jugu. — O tej stvari govori tudi še g. dr. Kukovec in izraža prepričanje, da je ta ideja izvedljiva in nje realiziranje nujna potreba za uspešno delo naprednih strank na Slovenskem. G. dr. Grošelj v navdušenem govoru slavi delo naprednih elementov na podlagi modernega svetovnega nazora, ki je, kakor tudi narodna misel, produkt naravnega razvoja. G. Smertnik govori o sokolstvu kot predstraži napredne misli ter želi, naj bi se razvoju sokolstva posvetile vse sile. — G. R. Knaflič ppozarja, naj bi se med ljudstvom širilo spoznavanje državljskih pravic, osobito narodnih, zajamčenih nam v državnih osnovnih zakonih i potom pouka po predavanjih i potom časopisja. Zanimivi večer je zaključil predsednik Z. N. D. z iskreno zahvalo vsem, ki so pripomogli k tako lepemu uspehu tečaja.

d Na naslov c. kr. finančnega ravnateljstva v Gradcu. Kontrolor c. kr. davkarije v Brežicah, g. Kankowsky je predsednik tukajšnjega Turnvereina. Pri izletu v Hrastnik dne 12. t. m. so člani tega Turnvereina v navzočnosti svojega načelnika oziroma predsednika g. Kankowskyja napadali z železnimi palicami mirne ljudi, jih več ranili ter streljali na nedolžnega otroka. Predsednik Turnvereina bil bi lahko vse to zabranil, a ni storil ničesar, pustil je, da je tekla radi njega kri nedolžnega otroka. Naš slovenski uradnik ne sme biti niti navaden član Sokola in se ga radi tega vedno preganja, nemškemu uradniku je dovoljeno vse. Vprašamo c. kr. finančno ravnateljstvo, ali odobrava nastop g. kontrolorja Kankowskyja?

d Zaradi sokolske slavnosti v Brežicah, ki je dobro uspela, si hladijo sedaj brežiški „Nemci“ svojo jezico po graških listih! Mi jim to zabavo iz srca privoščimo. Zanimivo pa je, da graški „Tagbl.“ lahko mirno grozi z napadi brežiških Nemcev na Slovence, ako bi še kedaj priredili v Brežicah kako slavnost! Mislimo, da se brežiški Slovenci tega napada sicer zelo malo boje, a pribiti je vendarle treba, kako postopa državno pravdnistvo proti nemškim in kako proti slovenskim listom!

d Iz Brežic. C. kr. državno pravdnistvo v Celju pozivljamo, da pravočasno ukrene vse potrebno proti tistemu turnerju v Brežicah, ki je v nedeljo zvečer na Vidmu streljal na nedolžnega otroka ter v stanovanje postajenačelnika. (Ime storilca je že c. kr. žandarmeriji v Brežicah znano in tudi dovolj dokazov, a dotični je še danes na prostem.) Predsedništvo c. kr. okrožne sodnije v Celju vprašamo ali je dovoljeno c. kr. sodnemu kanclistu Tolauseku v Brežicah udeleževati se v turnarskem kroju izletov, pri katerih se napada z nevarnim orožjem Slovence ter strelja po nedolžnih otrocih?

O Nedeljska slavnost Zveze narodnih društev. Kadar se veseli planinci kje zasedajo, se vkljub lepemu planinskemu svetu ne ganejo tako hitro z mesta; zato smo dobili šele danes od našega poročevalca obvestilo, da je vladalo v planinski koči, kjer je ljubeznivo gospodarila ga. Perc s svojim možem, najživahnejše življenje. — Imenitno so se tudi postavili šmartinski pevci pod vodstvom g. naduč. Kvaca; na dvorišču, v kranjski gostilni in na odru so nas presenetili z z dobro ubranimi pesmimi v mešanem zboru. Pevskemu krožku najmlajše članice Z. N. D. vsa čast! — Omeniti nam je še, da je g. Kovačević fotogra-

firal proti mali odškodnini vsakogar. stud. med. Brezovnik pa je v muzeju razkazoval redke dragocenosti in zanimivosti.

O Narodna zbirka dne 20. septembra 1909. Prvo obletnico narodnih mučnikov naših slavimo prihodnji ponedeljek. Prvo leto je minulo, odkar sta Adamič in Lander, zadeta od vojaških krogelj, izdihnili nedolžni duši svoji — za Slovenstvo. Spodnještajerski Slovenci! Kot kulturni narod, ki noče odgovarjati s pestjo, odgovorimo sovražnikom našim z darovi, katere hočemo položiti domovini naši na žrtvenik. Ta darila, katera hočejo biti v okrepilo ogroženim našim krajem, kjer potrebujemo nujno slovenskih šol in katera hočejo pripomoči od vlade tepanemu narodu našemu k večji izobrazbi potom izobraževalnih knjižnic itd., se bodo zbiral po Slovenskem Štajerskem na dan 20. septembra. Vsak-teri naj da po svojih močeh. In najsi bi bil ta dar majhen, z veseljem in hvaležnostjo se bode sprejel od nabiteljev, ako isti vedo, da je bil dan z dobrim namenom in odkritim srcem domu na oltar. Dan 20. septembra naj bo torej dan narodnega davka!

Klub celjskih slov. napr. akademikov.

Z Nemci med seboj. Celjski Nemci imajo novo senzacijo: g. Aistrich je pisal famoznim odbornikom takozvanega „nemškega“ društva pismo, v katerem dolži te gospode, da so poslali graškemu „Tagblattu“ pismo, v katerem so čisto nekaj drugega izjavili kakor je hotel povedati Aistrich v svojem „poslanem“ tudi v „Tagblattu“ o sokolstvu Hansa Woschnagga. „Tagblatt“ je „nemškim“ odbornikom dr. Javorniku, Cankarju, Jesenku in drugim več verjel ko pa Aistrichu in ni priobčil njegovega pisma. Aistrich dolži sedaj imenovane gospode, da so njegovo pošteno izjavo spravili v uredniški koš in da so zastavili svojo častno besedo za neresnične trditve. V „D. W.“ trdijo sedaj gg. Jesenko, Cankar in Javornik, da so Aistrichove trditve neresnične in se še ponovno zgražajo, da je Woschnagga napadel s takim grdim orožjem... Stoji torej trditev proti trditvi; ne bi bilo morda nezanimivo preiskati, kje je resnica in kje laž. Proces Aistrich-Woschnagg nas je napravil precej skeptične...

Z Nemška korajža. Iz Hrastnika poročajo: V nedeljo zvečer se je odpeljala večina sokolov, udeležencev hrastniške slavnosti, proti Ljubljani, 20 jih je pa vstopilo v vlak proti Celju. Jeden se je pomotoma ocepil od ostale družbe in zašel sam v nek voz. Komaj so to nemški junaki iz Celja in Brežic videli, so dobili hipoma korajžo in jo udrli za njim. Pred očmi c. kr. okrajnega komisarja iz Celja, ki je imel poveljstvo nad orožništvom, je planila podivjana drhal na sokola in mu strgala čepico ter poškodovala srajco. — Tega famoznega uradnika bode treba pozvati na odgovor.

Z Nesreča. Minulo soboto je šel učitelj v Poljčanah g. Friderik Lešnik z bratom Ferdinandom blizu Fram na lov. Po nesreči se je sprožila Ferdinandu puška in strel je zadel Friderika v hrbet. Poklicali so zdravnika — a je bilo zastoj; ranjenec je že med potjo umrl. Mlada njegova soproga — bil je z njo šele eno leto poročen — je omedlela, ko ga je zagledala. Celi rodbini in mladi nesrečni gospe naše iskreno sožalje!

Z Shod na Gomilskem. V nedeljo se je vršil na Gomilskem shod interesentov za železnico Polzela-Motnik-Kamnik. Shoda se je udeležilo zelo veliko ljudi, nekateri so došli celo iz Kranjskega. Predsedoval je g. župnik

Zdolšek, načelnik železn. odseka. Govorili so Benkovič, Tergrav, vit. Haupt, ki se je zavzemal za progo proti Domžalam; za to je govoril tudi štaj. dež. poslanec Knobloch. Konečno je obveljala resolucija, naj se zahteva zgradba železnice Polzela-Motnik-Kamnik in sicer na državne stroške. O nekaterih zanimivostih s tega shoda, na katerem se je posebno „odlikoval“ poslanec Tergrav, še poročamo.

z Za ravnatelja na slovenski kmetijski šoli v Št. Jurju ob J. ž. je imenovan dosednji kletarski nadzornik g. Ivan Belle, za učitelja istotam gosp. J. Zidanšek. Ti imenovanji bodeta gotovo vzbudili v narodnih krogih zadovoljstvo, ker je s tem izročeno vodstvo v zanesljive strokovnjaške roke.

d Razpisano je mesto učiteljice v Koblju, pošta Oplotnica. Dvorazrednica, 2. plač. razred. Prošnje do 10. okt.

d S hruške je padel 11 letni šolar Jurij Zupančič v Okrogu, obč. Ponikva. Fant je stresal pri posesti. Zdolšku hruške; pri tem je stopil na slabo vejo, ki se je strla in dečko je padel 6 m globoko ter si srl desno nogo nad kolenom. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico.

z Iz Št. Janža na Dr. p. Zadnji četrtek, 9. septembra bi bil kmalu našel v Dravi smrt delovodja pri regulacijskih zgradbah, g. Rehak. Razun več prask na rokah in nogah mu je zlomilo tudi nekaj reber.

z Iz nemškega tabora. Pred mariborskim porotnim sodiščem se vrši 22. t. m. obravnaava proti Franca Gonzu in Heribertu Kasparju zaradi znanega napada na ravnatelja ptujske hranilnice Kasparja v Ptju. Heribert Kaspar je 11 letni sin ravnatelj in je tožen, da je skoval načrt za umor lastnega očeta. Kaj bi pisali umazani nemški lističi, ako bi se kakšen tak obžalovanja vreden dogodek pripetil v kaki slovenski občini?

o Iz Središča. V nedeljo dne 12. t. m. je bil v Središču odlikovan s častno kolajno za 40letno zvesto službovanje železniški delavec g. Franc Modrinjak. Južna železnica podarila mu je ob tej priliki tudi 100 kron nagrade. Po jedernatem nagovoru je slavljencu pripel kolajno g. inženir Herman iz Maribora, nakar je slavljenca tudi pozdravil v imenu občine g. župan Šinko s celim občinskim odborom. To so pri železničarjih redke prilike, ker ako ga smrt popreje ne dohiti, je pa skoraj vsaki pohabljen, predno dosluži 40. leto. Narodna zavednost Središčanov pa se je pokazala tudi ob tej priliki; ko je pozval inženir g. Herman navzoče, naj zakličejo „hoch“ cesarju, je zadonel Nemca na ušesa krepak „živijo“. Tako je prav; Tako je prav; ostanimo si dosledni!

z Nesrečna ljubezen. 28 letna zasebno živeča gospodična Viktorija Lipp v Gradcu je skočila v soboto zjutraj s 3. nadstropja na ulico, kjer je obležala takoj mrtva. Imela je že več let razmerje z nekim zasebnim uradnikom, a se ni mogla z njim poročiti zaradi slabih materialnih in drugih razmer. Vsled tega je začela na živcih bolehati in je že večkrat poskušala skočiti iz stanovanja skozi okno na ulico. V soboto zjutraj je to zopet poskusila, a jo je še sosed, ki je bila v odsotnosti mlajše sestre v sobi navzoča, srečno zadržala, pri čemu pa ste pobili vse šipe. Trenutek pozneje je pa nesrečnica vendar izvršila svoj čin. Udarila je z glavo najprej ob obzidke v prvem nadstropju, potem šele je padla na cesto. Umrla je vsled težkih notranjih poškodb.

a Iz Vurberga smo poročali 4. septembra, da je ptujski klepar Frank 31. avgusta v Golobovi gostilni hudo

zabavljaj in grozil Slovincem „Štajerc“, kateremu sicer, kakor se je že gotovo prepričal, ne odgovarjamo radi, trdi, da Frank nikdar ni bil v Vurbergu in zato povemo danes, da je možno, da se je naš dopisnik v osebi zmotil. Pravi nadalje „Štajerc“, da smo imeli prozoren namen Franku škodovati, kar je popolnoma izključeno in zamanj, ker večina naših ljudi žal ne pozna svoje dolžnosti.

z Štajerski deželni zbor. Ni še sedaj gotovo, kako dolgo bode trajalo zasedanje štajerskega deželnega zbora, ker je lahko mogoče, da bode sredi oktobra sklican državni zbor; ako se to ne zgodi, bode trajalo zasedanje do konca oktobra. Ako bode pa sedanje zasedanje le kratko, se skliče deželni zbor že meseca decembra.

z Višji fin. paznik Kokol v Konjicah, o čegar poboju smo včeraj poročali, je umrl, ne da bi se poprej zavedel.

z Graški abderiti. V petek zvečer ste se pojavili v Gosposki ulici v Gradcu dve dami z neobičajno velikimi klobuki. Jeden je bil podoben kolesu pri kakem parizarju, drugi pa lepemu okroglemu panju kakor so jih rabili naši dedje. Dami sta šli v Krispelovo trgovino nekaj nakupit. Klobuka sta vzbujala toliko pozornost v „velikomestnem“ Gradcu, da je privandrala cela procesija radovednežev za prestrašenima ženskama pred trgovino; tam so pa prevzeli častno stražo. Množica je kmalu tako narastla, da je bil ves promet ustavljen; trgovec se je menda celo bal naskoka na trgovino, ker je zaprl železne roloje na oknih. Ko ste obe dami zapustili trgovino, ju je zopet spremljala cela procesija. Oj ti ljuba graška Abdera! Dame z velikimi klobuki se je naj ogibljejo.

d Notranje razmere v „Südm.“ ne morejo biti posebno sijajne. Poročali smo pred meseci, da izstopita iz „Südm.“ službe potov. učitelja Hoyer in Schneider. Hoyer je že davno odšel na Moravsko — a vkljub temu se je čutilo vodstvo društva „Südm.“ še le sedaj poklicano, da se mu je zahvalilo, dasi je bil baje strokovnjak v svojem poklicu. Istotako potrjuje sedaj vodstvo, da je že odpovedal službo tudi Schneider. Nemški klerikalci očitajo društvu marsikaj gnjilega — menda bo že res!

d Na vinarski razstavi, ki jo priredi graški „Verband“ na jesenskem sejmu v Gradcu, bodo tekmovali tudi mnogi vinogradniki iz Slov. goric s svojimi izvrstnimi vini različnih letnikov.

o Veliko učiteljsko zborovanje v Gradcu. V soboto se je zbralo v Štefanijskih dvorinah v Gradcu okrog dva tisoč učiteljev iz vseh štajerskih krajev, da vočigled skorajšnjemu zasedanju štaj. deželnega zbora ponove svoje zahteve, katere so stavili že leta 1896. Predsedoval je prvomestnik štaj. „Lehrerbunda“ Roman Herz, poročala sta nadučitelja Kalista in Monschein. Prvi o gmotnem položaju učiteljstva. Izvajal je, da določa § 55. drž. šol. zakona, naj bodo plače učiteljstva take, da se lahko brez materijelnih skrbi in postranskih zaslužkov posvetijo popolnoma svojemu poklicu. Ta točka drž. zakona pa se na Štajerskem doslej ni nikoli popolnoma upoštevala; urejenje plač leta 1899 in 1907 ni zadostno. (Kako je nemška večina pri tem ravnala s Sp. Štajersko, smo že v „Nar. Dnevniku“ obširno opisali. Pravično bi bilo, da bi govornik v interesu pravice in ravnopravnosti vsega učiteljstva pri „Bundu“ tako krivično zapostavljanje slov. učiteljstva ostro obsojil.) Konečno je g. Kalista ponovil staro zahtevo po taki ureditvi plač, da bodo iste odgovarjale plačam štirih

nižjih razredov pri drž. uradništvu. — Drugi poročevalec g. Monschein se je bavil s pravnimi zahtevami učiteljstva; učitelj mora imeti pravico do prostega dela izven šole, do ugovora pri kvalifikaciji, ki mora biti javna itd. Zahteval je reformo šolskega nadzorstva, ostrejših odredb proti nezmožnim in renitentnim krajnim šolskim svetom, poboljšanje stališča učiteljic za ročna dela, govoril o reformi učiteljskih študij in končno izrekel željo, naj bi ostalo učiteljstvo z naklonjenimi jim napredni poslanci v ozkih stikih. Zborovanja so se udeležili nekateri nemški napredni deželnozborski poslanci. Konečno so se sprejele tudi primerne resolucije. Shod je brzojavno pozdravil iz Celja deželni poslanec dr. Kukovec in, pa učiteljstvo, zbrano na soc. tečaju „Zveze narodnih društev“.

Kranjske novice.

a 20. september bo v Ljubljani narodni praznik in vse pohiti na grob Adamiča in Lundra. Vse prodajalne bodo popoldne zaprte, kavarne in gostilne pa od 3. do 5. ure. Ob grobu bodo razna pevka društva pela žalostinke. Narodno-napredno dijaštvo naznanja, da bo 14 dni (od včeraj naprej!) nosilo žalne znake letos in tudi prihodnja leta. Kupovalo bo samo knjige, ki so kolkovane z 20-septemborskim Narodnim kolkom. „Slovenec“ v imenu klerikalne stranke odklanja praznovanje 20. septembra.

a Krasote postojanske jame. Dne 9. t. m. je odkril preiskovatelj kraških jam g. Perko po 37 ur trajajoči ekspediciji na podzemski reki Pivki velikanski, 320 metrov dolg predor. Preiskovatelj in dva delavca so morali premagati 17 podzemskih obširnih jezer, 11 slapov in brzic, predno so dosegli konec novoodkritega, k takozvani črni jami vodečega dela jame. Nadaljno preiskovanje se je pa izjalovilo, ker so prišli do 13 metrov globokega prepada, v katerem takorekoč mrgoli človeških ribic.

a Lex Axmann-Kolisko je tudi „Slovenca“ razburila. On veli, da Slovenci ne bi nikakor mirno trpeli, da se ta zakon počne izvajati. To je izzivanje avstrijskih Slovanov, ki posedujejo na Dunaju semtertja znatne manjšine. Tudi Slovencev je dosti na Dunaju, in na besedo, da nimajo Slovenci na Dunaju nič iskati, bi bil edino pravi odgovor — zahteva slovenske šole. Celo slovensko ljudstvo se mora poučiti o bistvu Axmann-Koliskovega zakona, da odločno protestira. (Anti, ali se ni nekoč „Slovenec“ habril, da bi v tem slučaju kranjski klerikalci kratkoma prepovali Kočevcem nemški učni jezik? In sedaj hočejo že samo protestirati. Zamanj. Op. ured.).

o 10.000 kron je izgubil sluga goriškega kreditnega zavoda. Nesel je na pošto več denarnih pisem, med temi eno naslovljeno na tvrdko E. Tibeletti-Beljak, v katerem je bilo 10 bankovcev po 1000 kron. Ko je imel na pošti oddati pisma je zapazil, da mu manjka ono z zneskom 10.000 K. Kako se je pismo izgubilo, tega se ni moglo doznati.

a Rodbinsko Bakev je dovolilo ministerstvo ljubljanskemu veletrgovcu g. Iliji Predoviču. Zgrajena je v Mostah pri Ljubljani.

a Prva ženska na severni triglavski steni. Po severni triglavski steni, ki je v kratkem zahtevala že tri žrtve, je prišla v petek na Triglav gospodična Ana Klauer s svojim bratom Emilom. Šla sta bolj na desno, kot dosedanjí plezalci po tej nevarni steni. Plezalko in njenega brata je opetovano zadelo kamenje.

a Karnijolci so v nedeljo praznovali 25 letnico obstanka svojega društva.

a Še septemberski odmevi. Včeraj je bil pred dež. sodnijo v Ljubljani obsojen na 6 tednov težke ječe 19 letni učiteljski Kozinc zaradi snemanja nemških tabel. Obravnava je bila šele sedaj, ker je Kozinc svoj čas izginil in se je izdala za njim tiralnica.

a Predrznost nemškega vojaštva v beli Ljubljani je izvanredna. Predvčeraj se je vrnil 27. pešpolk v Ljubljano. Ko je šel mimo nemške kazine, so Nemci vojake pozdravili s heil, vojaki pa so z enakimi klici odgovarjali, in sicer iz vrst. To je že višek predrznosti nemške soldateske.

a Legar je izbruhnil v okolici Novega mesta. Dozdaj je naznanjenih čez 20 slučajev. Vzrok: slabi studenci.

Koroške novice.

a Korošci za obstrukcijo. Ker je bilo okrajno glavarstvo razpustilo krajni šolski svet v Selah pri Borovljah, so priredili Slovenci protestno zborovanje, na katerem je referiral državni poslanec Grafenauer. Izvajal je, da morajo vlada in njej podrejene oblasti sprejemati slovenske vloge in ne samo sprejemati, ampak po odloku ministerstva od 6. avgusta 1867, štev. 3968 tudi reševati slovenski. Med zborovalci je vladala silna razburjenost. Vse povprek je vpilo, da se naj ne popusti, temveč dalje obstruira. Pravil je Grafenauer, da se bodo vsi Slovani pri prihodnjem zasedanju še bolj tesno združili. (Kaj in kako imamo misliti o klerikalnih poslancih in njihovih zagotovilih, vemo, veseli nas pa vendar, da se slovensko ljudstvo drami. Op. uredništva).

a Zaradi nakupa grada Wahliss v Vrbi pri Celovcu s strani društva „Das Kind“ so v zadnji seji obč. odbora občinski modrijani ostro prijeli župana Ulbinga, češ da je premalo varoval koristi občine. Ulbing je na to odstopil. Med občani se je nabralo že 100.000 K, da bi se doseglo, da bi grad ne bil prodan imenovanemu društvu. Uporabiti se ga hoče za občinski hotel.

Primorske novice.

o V deželni službi na Goriškem je sedaj 37 Lahov; ti dobivajo plače 102.320 K. Slovencev je samo 18; ti dobivajo letne plače 40.260 K. Juristov je uslužbenih 5, med njimi **nobenega Slovenca**. Izmed predstojnikov uradov je samo 1 Slovenec, pa še ta več po imenu kot v resnici. Lepi sadovi Pajer-Gregorčičeve vlade.

o V Kobaridu se je ustanovil Sokol. Ima že zagotovljenih 1300 kron podpore in zastavo.

o Vse nemške napise, ki jih je v Opatiji bilo neznosno veliko, tako, da se človek čuti na Nemškem, so Hrvati neko preteklo noč ali odstranili ali pa pomazali z degetom. Hrvati so se na ta način poslužili od Nemcev priporočane „pravice hišnega gospodarja“. — Sedaj so v Opatiji samo hrvatski in italijanski napisi, dokler skrbna vlada ne uzpostavi prejšnjih razmer.

o Zaradi premestitve slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico so goriški Lahi v nedeljo imeli protestni shod, katerega so se udeležili zastopniki 22 furlanskih občin. Sprejela se je resolucija, v kateri se proti premestitvi protestuje ter zahteva, da vlada respektira „svetost ljudske volje“, ki terja, da se na italijanski zemlji snujejo izključno italijanske šole. — Ubogi goriški Lahi! Še dobro, da so pravočasno zgradili — norišnico!

Obrambni vestnik.

a **Odgovor Roseggerju.** Za obrambni sklad družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje zavezali plačati: 360. Makar Dako, veleposestnik Metlika; 361. Makar Milan, pravnik Metlika; 362. Fux Riko, pravnik Metlika; 363. Černič Mirko, medicinar Metlika; 374. Mazelle Julij, veleposestnik Gradac; 365. Jakoba Perhacca iz Trsta otroci in nečaki; 366. „Gorotan“ društvo slov. ko-roških akad. in učiteljev.

a **Družbi sv. Cirila in Metoda** je darovala gđ. Minka Grobelnik zabojček cigarnih odrezkov in rabljenih znamk. Pristrčna hvala!

Po svetu.

a **Koliko je vreden mož?** V Clevelandu toži Ana Pelikan vdovo Marek za 10.000 dolarjev odškodnine, ker ji je vdova izneverila moža.

a **Ustrelil 25 oseb.** V mestu Monroe v Ameriki je zblaznel zamorec Bil Way. Pograbil je puško, tekkel na cesto ter obstrelil 25 ljudi. Končno ga je neki stražnik ustrelil. Razjarjena množica je hitro napravila grmado, polila jo s petrolejem ter nanjo vrgla ubitega zamorca. V kratkem času je bil prah in pepel.

v **Avstrijski romarji pri papežu.** Papež je sprejel v nedeljo skupino avstrijskih romarjev.

o **Pri velikih manevrih na Moravskem** je bila premagana južna armada. Mirno se je pomikala nazaj in prepustila zmagovalcem svoje postojanke. Zvečer je imel premagani pl. Versbach zopet vse divizije združene pri Vladi-slavi ob Iglavi.

v **Krajevij sojuz gospodarsko-mo-ločarskij v Stryju.** (Krajna zveza go-spodarsko-mlekarstva) priredi od dne 19. sept. razstavo poljedelskih in obrtnih produktov, ki bode obsegala celo ru-sinsko Galicijo in kazala razvoji rusin-skega naroda v raznih panogah. Prejeli smo vabilo s prošnjo, da opozorimo širšo javnost na to razstavo, ki ima tudi namen, zblížati gospodarsko slo-vanske narode.

v **Kovanje dvekronskih in stokron-skih novcev.** C. kr. kovnični urad na Dunaju se pripravlja na kovanje novih dvekronskih in stokronskih novcev. Dvekronski novci, ki bi nadomestili stare goldinarje, bodo imeli dvojno težo krone, toraj deset gramov in 835 fine teže, ter naznačeno vrednost „2 K.“ Spred-nja stran bo imela vtisnjeno cesarjevo sliko kakor krone, kar se pa stokron-skega novca tiče, bo prišel v tekoči promet kot zlat. Jubilejski stokronski novci imajo večjo vrednost, ker se jih je skovalo v celem 15.000, ki se pa ne puste še v promet, ker nimajo vtiskov, ki še niso določeni. V zadnjem času se je mnogo govorilo o novih petvinarskih novcih, a za te se pa niso mogli odlo-čiti v kovničnem uradu, kakor tudi pri finančnem erarju ne, ker bi se potem že, kar je sedaj po 4 vinarje, podra-vilo na 5 v. To bi pa bilo za ubožnejše prebivalce zopet nov udarec. Zanimivo

je, da ima finančno ministerstvo mnogo vlog za kovanje novih petvinarskih, petnajstvinarskih in petdesetvinarskih novcev, kakor tudi onih trikronske vrednosti, po vzoru nemških trimarkinih novcev. Proti tem predlogom pa vla-dajo razni pomisleki, ki so zelo važni glede na ubožnejše prebivalstvo mo-narhije. Ako bi se uvedle nove cene, potem bi se vse cene živil povzdignile za ono stopinjo, kot so se novčni stavki povišali.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Bienertth hoče konferirati z Jugoslovani.

o **Praga, 14. sept.** Kakor poroča „Den“, hoče konferirati baron Bienertth prihodnje dni z Jugoslovani in poljsko ljudsko stranko. Konference bi imele namen dognati, pod katerimi po-goji bi podpirali Jugoslovani vladno veščino.

Seja izvrš. odbora poljske ljudske stranke.

o **Krakov, 14. sept.** Včeraj se je vršila seja izvrš. odbora poljske ljud. stranke. Po poročilu strankinega na-čelnika drž. posl. Stapinjskega se je sprejela rezolucija, v kateri se izreka vodji stranke zahvala in zaupanje. — Objednem se odobrava boj proti vladi s centralistič-nimi in ponemčujočimi ten-dencami, katere so se posebej po-kazale v češki jezikovni predlogi, pri imenovanju nemškega dež. šol. nadzor-nika za Kranjsko in v ostalih odred-bah proti češkemu šolstvu na Nižjem Avstrijskem: Resolucija se tudi zahva-ljujo poslancem za njihov trud v prilog približevanja s „Slovansko Jednoto“.

Pozdravi med češkimi agrarci in poljsko ljud. stranko.

o **Praga, 14. sept.** Predsednik Slo-vanske Jednote, češki agrarni posla-nec Udržal, je brzojavno pozdravil sejo izvrš. odbora poljske ljud. stranke. V odgovor je dobil sledečo brzojavko: Odbor je sprejel pozdrav z živahnim veseljem; pošiljamo vam zatrdilo trdne zvestobe in solidarnosti v boju za skupne pravice. Stapinjski.

Še vedno obstrukcija!

o **Olomuc, 14. sept.** Tukač se je vršil okrajni shod čeških agrarcev, ka-terega se je udeležilo tudi mnogo po-slancev. Shod se je izrekel za odločno nadaljevanje obstrukcije tako dolgo, dokler bode protičeški Bienertthov zi-stem na krmilu. Rezolucija zahteva ostro opozicijo proti Bienertthu in se končuje z vsklikom: Proč z Bienertthom!

Drobne novice.

o **Dunaj, 14. sept.** Danes se vrši tukaj skupni ministerski svet od 11. ure naprej v ministerstvu za zunanje zadeve; po opold. odmoru se posveto-vanje nadaljuje.

o **Dunaj, 14. sept.** Današnja „Du-najčanka“ objavlja cesarski patent za sklicanje nekaterih deželnih zborov. (Glej „Politično kroniko“.)

Iz Ogrskega.

o **Budimpešta, 14. sept.** V včeraj-šnjem min. svetu ste se jasno pokazali dve struji: Andraševa, ki bi rada ustva-rila provizorično vladno za rešenje no-vega volilnega zakona in Weckerle-Košutova, ki bi rada stalno vladno na temelju vojaških in gospodarskih kon-cesij. Andraš in Košut sta si zadnji čas sploh zelo v laseh, ker je prvi jezen na Košuta, da je izdelal posebni volilni zakon.

Različne vesti.

v **Pariz, 14. sep.** Avijatik Santon Dumont je v svojim aeroplanom prele-tel bl. St. Cyra vsled neke stave 8 km dolgo progo v 5 minutah.

v **Zader, 14. sept.** Neki namestni-ški uradnik Tory (?), kateremu je bila pred nekaterimi dnevi odpovedana služba je na cesti zavratno napadel namestni-škega oficijala Sertiča in ga z nožem umoril. Morilec se je sam izročil sodniji.

v **Dunaj, 14. sept.** Danes dopoldne je našel pri električni cestni železnici neki trgovec s senom svojo smrt. — Na Videnski glavni cesti je pa povozil avtomobil nekega postreščka do smrti.

Hmeljski trg v Norimberku.

v **Norimberk, 14. sep.** Dovoz je zelo mal, cene mirne, za blago prve vrste nespemenjene.

Tržne cene.

13. septembra.

Dunajska borza za kme-tijske pridelke, 13. septembra:

Na današnji borzi se ni nič tržilo in ni bilo prometa. Od nikoder ni bilo vzpodbude in zato se ni nič do-gnalo do konca. Pšenica je postala 5 vin. ceneja. Rž in kornuza sta držali ceno. Ječmen je bil kakor navadno.

Sladkor. Praga: 13. sept. sur. slad-kor prompt K 27.—, nova kampanja K 24.45. Tendence mirna. — Vreme: deževno.

Sladkor. Trst, 13. septembra: Centrifugal Pilés prompt K 31½ do K 32.—, za november-marec K 30½ do K 31. Tendence mirna.

Budimpešta, 13. sept. Pšenica za oktober K 13.50, pšenica za april K 13.65, rž za oktober K 9.76, rž za april K 9.76, oves za oktober K 7.25, oves za april K 7.53, kornuza za september K 7.59, kornuza za maj K 7.05.

Pšeničnih ponud zmerno, veselje kupiti zmerno, tendence trdna, prometa 30.000 meterskih stotov. Efektivna pšenica 5—10 vin., rž 5 vin. ceneja, drugo mirno. Vreme: lepo.

Budimpešta, 13. sept. Svinjad: ogrske stare, težke — do — v., mlade težke 142 do 144 vin., mlade, srednje 144 do 146 vin., mlade, zaloga 26.182 komadov. Prignano 532kom., odgnano 509. Ostalo torej 26.265 komadov.

Cesarja Franca Jožefa I.

Hmeljarska in zelenjavna šola v Žatcu na Češkem. (Javni učni zavod.)

Poučni jezik nemški. Kot predizobrazba je potrebno absolviranje ljudske in meščanske šole. Učna doba doba traja dve leti in sicer od 3. novembra do 15. junija. Teoretični poduk v vseh kmetijskih strokah v enakem obsegu ka-kor na poljedelskih šolah. V špecijelnih strokah, kakor obdelovanju hmelja, zelenjave in sadnega drevja tudi praktični pouk; pouk v kolarstvu, sedlarstvu ter po-stavljanju in napeljevanju hmeljiščnih žic. V posebnih kurzih pouk o pravilnem obravnavanju parnih kotlov ter o umni čebeloreji. Lastna vzorna hmeljišča, zelenjavski in sadni vrti, drevesnice, poskusne hmeljske sušilnice, zimske grede, kakor tudi poskusno gnojenje gred. Novo, vzorno urejene šolske in gospodarske poslopje. V zvezi z zavodom je poskuševalnica in preizkuševalnica za hmelj in zelenjavo. Začetek šolskega leta je 3. novembra 1909. Prospekti in pojasnila se dobijo pri ravnateljstvu.

445 4-3

Veleizdajski proces v Zagrebu.

139. dan razprave.

Državni pravdnik nastavlja svoj govor in reasumira vse „pojave“ v glinskem okraju. Veli, da se iz vsega, kar je navedel tekom obravnave vidi, da je srbski narod odgojen v prilog Sroije, s hrepenenjem, da se jej čimprej vtelesi. To željo je hotel narod oživo-tvoriti baš v času prepira med Avstrijo in Srbijo. A kdo je ta narod tako od-gojil? Do leta 1906, ko je Svetozar Pribičević obdržaval znamenito skup-ščino v Glini, ni bilo enakih pojavov. Mimogrede se ozira na obtožene Be-kića, oba Živkovića in Gjurića. Tudi ti da so v državnem srbskem smislu agi-tirali za Srbijo. Ko je bil narod tako odgojen in zrel za vstajo, ga je bilo v ugodnem trenutku lahko dvigniti.

Pravdnik preide na okraj Crveni bok in ponavlja ista „dejstva“ ter obsoja delo Oblakovića, Matjaševića in Kačare kot veleizdajniško. Po malem odmoru je začel z okrajem Dubica. — Danes je bil navzoč F. M. L. Tomičić in prof. beogradske velike šole dr. Milan Čurčin kot evropska kontrola.

Gimnazijec-stenografist

išče službe kot začetnik v kakšni pisarni ali kje drugje. Ponudbe pod **P. S. 10** poste restante Radinci, Štajersko. 78 3-1

Sukna

in modno
blago za obleke

priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno

v **Humpolcu**
na Češkem.

— Vzorci franco. —

Priporoča se!

ANTON ŠARC

= v Ljubljani =

sv. Petra cesta šte. 8

pri nakupu platna, prtov, pr-tičev itd., bombaževinastega blaga, švicarskih vezil.

Opreme za neveste

perilo za gospe in gospode se izdeluje doma in po meri. Cene nizke. Blago dobro.

Pralnica in svetlelokalnica
v Kolodvorskih ulicah 8.

